

Opetus- ja kulttuuritoimi

VN/13535/2025 Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö 27.8.2025

Lausunto kuulemistilaisuuteen

Aluehallintovirastot kiittävät mahdollisuudesta lausua asiasta ja toteavat lausuntonaan seuraavaa:

Aluehallintovirastot pitävät hyvänä sitä, että työryhmä selvittää päiväkodin johtajan kelpoisuutta hallitusohjelmassa sovitun mukaisesti.

Yksi keskeisimmistä varhaiskasvatuksen laatutekijöistä on osaava henkilöstö. Haasteet kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön saamisessa edellyttävät, että päiväkodin johtajalla on riittävästi niin pedagogista osaamista kuin myös muuta johtamisosaamista.

Aluehallintovirastot toteuttavat vuonna 2025 valvontaohjelman mukaisesti yksityisen varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuuksien valvontaa, jossa tarkastellaan myös päiväkodin johtajien kelpoisuutta. Alustavien, vielä julkaisemattomien tulosten perusteella valvonnassa mukana olleista 649 yksityisen päiväkodin johtajasta lähes 38 prosentilla tällä hetkellä johtajan kelpoisuuden antavana tutkintona on sosionomi (AMK). Kasvatustieteen kandidaatin tutkinto on noin 17 prosentilla ja lastentarhanopettajan tutkinto noin 14 prosentilla. Sosionomi (YAMK) -tutkinnon suorittaneita on noin viisi prosenttia ja kasvatustieteen maisterin tutkinnon suorittaneita noin 10 prosenttia. Täysin ilman päiväkodin johtajan kelpoisuutta antavaa tutkintoa työskentelee noin kahdeksan prosenttia yksityisten päiväkotien johtajista. Kunnallisten päiväkotien johtajista ei aluehallintovirastoilla ole saatavilla vastaavaa tietoa.

Vaikka henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista voidaan tilapäisesti poiketa varhaiskasvatuslain 33 §:n perusteella, myös määräajaksi tehtävään otetuilla henkilöillä tulee olla riittävät edellytykset ja tehtävän edellyttämä taito tehtävän hoitamiseen. Aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan varhaiskasvatuslain tarkoituksena kuitenkin on, että lain 33 §:n mukaista poikkeamismahdollisuutta ei tarvitsisi käyttää. Varhaiskasvatuslain 31 § puolestaan tulee voimaan reilun neljän vuoden kuluttua.

Aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan nykyisillä koulutusmäärillä tulee olemaan haastavaa saada riittävästi kasvatustieteen maistereita vuosina 2025–2030 eläkkeelle jäävien päiväkodin johtajien ja 1.1.2030 päiväkodin johtajan kelpoisuuden menettävien työntekijöiden tilalle. Tämän vuoksi aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan lähivuosina tulisi panostaa etenkin varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuuden omaavien täydennyskouluttamiseen siten, että heillä on mahdollista saavuttaa päiväkodin johtajan kelpoisuus ennen 31 §:n

voimaantuloa. Täydennyskoulutuspoluissa olisi aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan tärkeää tunnistaa ja tunnustaa päiväkodin johtajina jo tällä hetkellä toimivien työntekijöiden osaaminen.

Päiväkodin johtajalla on merkittävä rooli sekä päiväkodin pedagogiikan johtamisessa että laajemmin muun johtamisosaamisen kautta varhaiskasvatuksen henkilöstön työn pito- ja vetovoiman ylläpitämisessä.

Aluehallintovirastot korostavat, että vaikka työryhmä tarkastelee ensisijaisesti sosionomin ylempää tutkintoa, on päiväkodin johtajan kelpoisuuden antavien tutkintojen sisältöjä ylipäänsä tarpeen tarkastella myös kokonaisuutena siltä kannalta, antavatko ne nykyisellään riittävät edellytykset varhaiskasvatuksen laadukkaaseen johtamiseen.

Aluehallintovirastojen oikeusturva- ja valvonta-asioissa on esimerkiksi tullut ilmi puutteita varhaiskasvatuksen johdon lainsäädännöllisessä osaamisessa koulutustaustasta riippumatta. Puutteita on muun muassa hallinto- ja julkisuuslain osaamisessa. Aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan päiväkodin johtajalla tulee olla koulutustaustasta riippumatta riittävän pedagogisen osaamisen lisäksi myös riittävä koulutuksen kautta saatu johtamisosaaminen.

Aluehallintovirastojen ja tulevan Lupa- ja valvontaviraston yhtenä tehtävänä lupa- ja ilmoitusmenettelyyn liittyen on tehdä päätös yksityisen päiväkodin johtajasta. Päätöksen teon yhteydessä tarkastetaan päiväkodin johtajan kelpoisuus kyseiseen tehtävään. Kelpoisuutta määrittävät lait ovat vuosien varrella muuttuneet useampaan kertaan ja muutosten yhteydessä on asetettu erilaisia siirtymäsäännöksiä. Nämä muutokset ja siirtymäsäännökset ovat aiheuttaneet tilanteita, etteivät henkilöt itsekään tiedä, onko heillä vaadittua kelpoisuutta vai ei. Aluehallintovirastot esittävätkin toiveenaan, että mahdollisissa tulevilla kelpoisuuksia koskevissa lakimuutoksissa huomioidaan niiden selkeys ja yksiselitteisyys. Lisäksi aluehallintovirastot esittävät toiveen, että mahdolliset siirtymäajat, joiden kuluessa kelpoisuuden antava lisäkoulutus tulee suorittaa, ovat riittävän pitkiä.

Lausunto on valmisteltu aluehallintovirastojen yhteistyönä.

Johtaja

Anu Liljeström

Ylitarkastaja

Tanja Tiainen

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Lapin aluehallintovirasto

Lounais-Suomen aluehallintovirasto

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Tämä asiakirja ISAVI/8537/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/8537/2025 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Liljeström Anu 11.09.2025 10:37

Esittelijä Tiainen Tanja 11.09.2025 10:00